

Den styrkede pædagogiske læreplan

Børnehaven Fristedet

Børnehaven Fristedet, - hvem er vi?

Børnehaven Fristedet er beliggende i Osted i Lejre Kommune. Vi er en fri børnehave tilknyttet den selvejende institution Osted Fri- og Efterskole, der bygger på et grundtvig/koldsk skole- og menneskesyn.

Fristedet er normeret til 50 børn, som hovedsagelig kommer fra nærområdet, men vi har også børn fra oplandet. Vi har 4 pædagoger ansat, hvoraf den ene er afdelingsleder, samt 4 medhjælpere og en fast vikar.

Børnehaven Fristedet holder til i to huse. Det ene er den oprindelige børnehave bestående af køkken/fællesrum og to stuer. Det andet er en tidligere naturskole, der oprindeligt var stuehus til landejendommen, som skolens jord er udstykket fra. Her er der en stue samt køkken/ fællesrum. Det er planlagt, at de to bygninger skal bindes sammen af en mellembygning.

Fristedet ligger i naturskønne omgivelser med NaturVærket som nærmeste nabo. NaturVærket er ramme om friskolens Udelivs-SFO om eftermiddagen. Her har vi mulighed for at lege i den lille nærliggende skov, gå en tur til søen eller gå på insektjagt i det høje græs, der omkranser NaturVærket.

Børnehaven er en naturlig del af friskolen og - hvor det passer ind - også efterskolen. Vi deltager i friskolens morgensang to gange om ugen med den ældste børnegruppe. Vi deltager i skolens fødselsdag og andre arrangementer, der giver mening for børnegruppen. Det gælder fx friskolens musical og luciaoptog.

Børnehavens forældre bliver inviteret med til juletræsfest, sommerafslutning og andre relevante arrangementer på lige fod med friskoleforældrene.

Vores tætte samarbejde med skolen giver os optimale muligheder for at give børnene en god overgang til skolen - og dermed en god start på skolelivet.

Osted Fri- og Efterskole samt børnehaven tager afsæt i et grundtvig/koldsk værdigrundlag, hvor det forpligtende fællesskab, ligestilling og respekt for hinanden er centralt. Børnehaven og senere skolen er en vigtig del af barnets dannelsesproces med afsæt i fællesskab, dialog og livsoplysning. Barnet bibringes viden og bestemte færdigheder, og vi ønsker at hjælpe det enkelte barn med at kunne agere i et fællesskab.

Forældrene i Fristedet er vigtige og aktive medspillere, der er med til at skabe rammerne for børnenes trivsel og dannelse, som er vores fælles opgave.

De voksne i Fristedet skal være rollemodeller og støtte barnet med anerkendelse, omsorg og empati og have øje for det enkelte barns nærmeste udviklingszone. I børnehaven arbejder vi derfor med såvel et fokus på det enkelte barn som på fællesskabet i børnegruppen.

Det gør vi ved daglige observationer af det enkelte barn og ved at lave alsidige pædagogiske aktiviteter med børnene i små og store grupper - både på tværs af aldersgrupperne og i aldersopdelte grupper. Vi skal etablere tydelige rammer og strukturer, der kan medvirke til at skabe tryghed og inspirere til nye udfordringer.

Strukturmæssigt har vi valgt, at børnegruppen er opdelt. Den ældste årgang, de 5-6-årige, holder til i deres eget hus. De 3-4-årige har til huse i den oprindelige børnehave. Vi oplever, at vi med denne struktur får bedre pædagogisk mulighed for at ramme børnene i deres nærmeste zone for udvikling.

Vores legeplads og det omgivende nærmiljø er under udvikling. Vi skal til at udvide vores fysiske rammer - her også vores legeplads. Det er vores klare mål at skabe en legeplads, der skal støtte op omkring børnenes motoriske udvikling. Skabe en læringsarena der understøtter nysgerrighed, sociale og sproglige færdigheder.

Vi benytter jævnligt den nærliggende skov, hvor vi tager afsted med bussen.

Her tager vi afsted med aldersopdelte grupper, så vi kan lege og udforske. Vi oplever, at børn kommer mindre ud i naturen end tidligere. Det er trist, når nu naturen er så inspirerende til alsidig og impulsiv bevægelse, hvor der kan klatres op, kravles under og hoppes over. Børnene kan bruge deres balancesans, når en nedlagt træstamme skal besejres med en gåtur. Ser børnene en bakke, skal der løbes op og ned. Ser de en kløft, skal der springes over. Det at være ude i naturen fremkalder børnenes nysgerrighed og kalder på kropslig udfordring, og ikke mindst byder det på en verden af forunderlige krible krable væsner.

Det fælles pædagogiske grundlag i børnehaven Fristedet

Den pædagogiske læreplan i børnehaven Fristedet er udarbejdet med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag jf. dagtilbudsloven § 8 stk. 2.

Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.

Et pædagogisk læringsmiljø i hverdagen

I børnehaven er vi bevidste om, at når vi skal skabe et læringsmiljø af høj kvalitet, skal der tages højde for både strukturelle parametre og proceselementer.

De strukturelle parametre, der skal tages højde for, er normering, gruppestørrelser, organisering, personalets kompetencer og samarbejdsevner samt de fysiske rammer. Proceselementerne er relationer mellem børn og voksne samt begreber som dialog, tryghed, omsorg, trivsel, stimulering, deltagelse i fællesskabet, aktiviteter og erfaringer. For at sikre kvalitet i institutionen vil ledelsen og personalet løbende reflektere over og evaluere såvel de strukturelle parametre som proceselementerne.

Strukturelt

Vi arbejder løbende på at indrette vores lokaler, så de sender et tydeligt signal om, hvad børnene kan lege med. Målet er at skabe forskellige rum, hvor børnene kan være kreative - fx tegne, klippe, lime, male - mens der i andre rum er plads til byggeleg, dukkekroge, udklædning, puderum, læsehjørner, bil-legeplads med kørebaner og garager. Disse rum er dynamiske, så hvis børnene viser tegn på, at de har andre interesser, kan vi ændre på rummenes indretning.

En tydelig pædagogisk strukturering af dagligdagen er forudsætningen for et godt læringsmiljø. I Fristedet har vi inddelt dagen, så formiddagen - efter morgensamling - byder på aktiviteter i forskellige grupper med aktiviteter eller leg. De yngste børn sikres om formiddagen i løbet af ugen at kunne være på legepladsen alene, imens de større børn har aktiviteter indendørs eller uden for matriklen - fx i vores egen skov eller på tur. Om eftermiddagen er der jævnlige planlagte aktiviteter for de yngste, hvis de er indendørs, og samtidig får de store mulighed for at have legepladsen for sig selv.

Børnehavens legeplads er under udvikling i forbindelse med en ombygning. Det er vores mål at skabe en legeplads, der understøtter børnenes motoriske, sociale og sproglige udvikling. Vi råder over vores egen lille skov, eng og sø, som ligger på vores egen matrikel, og naturligvis benyttes dette læringsrum jævnligt. Vi tager endvidere ofte på ture til nærliggende steder som Bidstrup Skovene, Sagnlandet Lejre, bondegårdsbesøg mv. Endnu et vigtigt læringsrum er vores mulighed for at benytte skolens idrætshal.

Proces

Vi vil i børnehaven Fristedet have et læringsmiljø, der giver vores børn tryghed og omsorg samt inspirerer til nysgerrighed og glæde. De voksne i børnehaven er reflekterende og empatiske og sætter spændende og udfordrende læringsaktiviteter i gang, hvor der samtidig er plads til spontanitet. I Fristedet arbejder vi målrettet med børnenes trivsel, læring og dannelse.

Læringen sker hele dagen i de praktiske gøremål f.eks. til måltiderne, i garderoben når børnene skal have tøjet af og på, ved oprydning efter leg, håndvask, toiletbesøg m.m.

I vores daglige samling øver vi turtagning, at lytte til hinanden, at synge, danse og rime. Vi taler om følelser; fx hvordan får barnet det, hvis det ikke må være med i en leg. Der tales også om, hvordan man kan være gode venner, og om det er ok at sige nej til nogen, der gerne vil være med i en leg. I Fristedet har legen - såvel den planlagte som den målløse - stor betydning både med sit læringspotentiale og sit frirum for børnene. Vi skaber rammerne for, at der er plads til leg, rollelege og lege med en voksen. Dette er beskrevet i afsnittet 'Leg'.

Fristedet arbejder ud fra paraplymodellen, hvor de enkelte stuer ud fra et fælles valgt tema, som fx "efterår", "kunst" eller "fortælling" laver projekter, som tager udgangspunkt i børnegruppen.

Den overordnede struktur er et årshjul, som fortæller forældrene, om alt det der kommer til at ske af temaer, projekter og arrangementer i løbet af året. Ugeplanen findes ved børnehavens indgang og sendes også på intrasystemet, Viggo. Næsten dagligt hænges der billeder op på tavlen fra dagens aktiviteter, så samtalen mellem forældre og barn stimuleres ved afhentning.

Det er vores mål at være endnu mere tydelige i, hvad det er for pædagogiske fokusområder, der aktuelt arbejdes med. Aktiviteterne er en blanding af voksenstyrede og børneinitierede aktiviteter. Til samling inddrages de yngste i dagens program, mens den store gruppe får et overblik i form af piktogrammer.

Det fællesskabsdannende er af afgørende betydning, og det tænkes med i planlægning og gennemførelse af såvel temaer, projekter og den mere målløse leg. Vi laver fællesskaber, hvor vi alle er sammen om en aktivitet, og vi tager individuelle hensyn. Vi laver læringsmiljøer, der skærper opmærksomhed og koncentration.

Elementer i Fristedets pædagogiske grundlag

Børnesyn, dannelse og børneperspektiv

Det at være barn har værdi i sig selv. Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.

Børns leg

Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.

Læring

Læring skal forstås bredt, og læringen sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter, udforskning af naturen og ved at blive udfordret.

Børnefællesskaber, samspil og relationer

Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for.

Børn i udsatte positioner

Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.

Evaluering

Evaluering og refleksion som grundlag for kvalitet og udvikling.

Samarbejde med forældre

Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.

Overgange og samarbejde med børnehaveklassen

Sammenhængen handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

Inddragelse af lokalmiljøet

Hvordan anvender vi vores omgivende natur og samfund.

Det psykiske, fysiske og æstetiske børnemiljø

Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for at arbejde med børns læring.

Samarbejde med børnehavens forældrebestyrelse

Et godt og tillidsfuldt forældresamarbejde er forudsætningen for at lykkes.

Børnesyn, børneperspektiv og dannelse - "Være én, men én iblandt"

Det grundtvig/koldske værdigrundlag tager udgangspunkt i, at det enkelte menneske er unikt, med egne følelser, holdninger og drømme for fremtiden - men samtidig en del af den omgivende verden.

Det betyder, at det enkelte barn skal have indflydelse på og involveres i egen situation; samtidig med at det bibringes en forståelse af, at andre mennesker kan have anderledes ønsker og behov, der er lige så vigtige som ens egne. Denne fællesskabsdannelse er vigtig for menneskets udvikling til at kunne indgå i sociale relationer, samarbejde og personlige forhold på en konstruktiv og god måde.

Mennesker bliver til i relationer med andre, og knyttet til andre kan barnet vokse og lære. Forældrene er de vigtigste voksne for barnet og derfor hovedansvarlige for barnets liv og udvikling. Forældre skal inddrages i et reelt og ligeværdigt samarbejde med børnehaven, dog således at individuelle hensyn afvejes i forhold til fællesskabets. Samarbejdet skal bygge på tillid, gensidig forståelse og respekt. De voksne i børnehaven er også vigtige relationer for barnet, og det er vigtigt, at barnet bliver mødt af voksne, der anerkender barnet og dets behov og kan give barnet omsorg og tryghed.

Vores praksis tager afsæt i tre udviklingstilgange. Populært sagt aktiviteter hvor pædagogerne: "går foran", "ved siden af" eller "efter" børnene, når de leger og lærer. I læringsrum 1 forekommer aktiviteter, som er fastlagt på forhånd af det pædagogiske personale. I læringsrum 2 findes de aktiviteter, hvor børnenes idéer og forslag er med til at forme aktiviteten, eller hvor børnenes idéer gribes i nuet. I læringsrum 3 ligger den frie leg og de læringsmuligheder, som den kan give. Det har som udgangspunkt givet gode resultater, også når det handler om læringsstyrede tiltag og tilrettelagte pædagogiske projekter. Det pædagogiske personale sætter rammerne for indholdet.

Samtidig lytter vi til børnenes idéer og omsætter dem i det omfang, det er muligt og giver mening for både barnet og den voksne i en levende vekselvirkning. Børnenes stemmer har stor betydning, hvorfor dialog og en nysgerrig tilgang til børnenes perspektiver naturligvis er med til at præge den pædagogik, der praktiseres i Fristedet.

Vi ønsker at medvirke til den gode fortælling hos barnet. På en sådan måde at den periode, børnene har været i børnehaven, kan indgå som en positiv del af deres livshistorie og dannelse, der er byggesten for udviklingen af deres alsidige personlige udvikling. Derfor fører vi fra start til slut en "barnets børnehaveliv", der er med til at dokumentere barnets tid i Fristedet. Alle mennesker bærer rundt på en historie; det er fortællingen om os selv. Børnehavemappen, der følger barnet alle de år, de er hos os, er blandt andet medskaber til denne fortælling.

Børns leg

Det er i legen, mennesket øver sig på at være menneske. Fristedets hverdag er tilrettelagt på den måde, at vi veksler mellem planlagte aktiviteter og leg. Legen er grundlaget for al udvikling af børns potentiale og er nødvendig for barnets udvikling og dannelsesproces gennem hele børnehavelivet.

Vi er bevidste om at etablere gode rammer for leg. Vi forsøger at være tæt på børnenes leg, så det pædagogiske personale har mulighed for at guide og understøtte de børn, der har brug for det.

Vi organiserer vokseninitierede lege. Det kan være lege, der understøtter et særligt fokus eller blot en leg, som måske vil inspirere børnene til en ny retning. Legen foregår i forskellige former, og ved at være tæt på børnenes lege har det pædagogiske personale mulighed for at rammesætte legen for at tilføje nye elementer eller verbalt at guide de børn, der stadigvæk øver sig i spillereglerne i rollelege. Det kan være lege, som understøtter krop, bevægelse, sprog, fantasi eller har en form for inkluderende effekt på udsatte børn i gruppen.

Det pædagogiske personale skal sørge for, at der skabes en fornuftig balance imellem den børneinitierede leg og den vokseninitierede leg, og at der skabes bedst mulige rammer for børnenes leg. Dagligt får den frie leg lov til at udvikle sig, hvor den voksnes rolle både kan være understøttende ift. igangsættelse, være inspirerende og have en mere observerende position, når legen flyder. Stuernes læringsmiljøer er indrettet således, at de er afgrænsede i legeområder, der tydeligt viser, hvad man kan lege med de forskellige steder. Vi har køkkenkroge, kuglebaner, bondegårdsdyr og dinosaurer, konstruktionslegetøj, huler, bilbaner m.m. Regellege øves allerede fra barnets start i børnehaven. Eksempler herpå er "lille hund" og sanglege. Regellegens sværhedsgrad øges i en naturlig progression i løbet af børnehavetiden.

I nogle sammenhænge er børnene i deres faste, aldersopdelte grupper, mens vi i andre sammenhænge deler børnene på tværs af grupper og alder. Vi oplever, at det giver gode betingelser for udvikling af kompetencer og empati samt evnen til fordybelse. Vi ser også, at de bruger hinanden på tværs af køn og social baggrund.

Læring

I Fristedet skal "læring" forstås som en dynamisk proces, hvor mange aspekter spiller sammen om en bred forståelse af begrebet.

Læring sker gennem leg, relationsdannelse, planlagte aktiviteter, udforskning af naturen og ved at blive udfordret i nærmeste udviklingszone. Børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse skal fremmes gennem gode læringsmiljøer.

Hverdagen hos os er opdelt i mange rutiner og overgange, og vi ser alle disse som potentielle læringsrum. Nogle læringsrum kræver mere nærvær fra de voksne end andre. Det pædagogiske personale arbejder på at støtte det enkelte barn eller gruppen i at opleve sig selv kompetent i forhold til at mestre de opgaver og udfordringer, som de står overfor. Nogle gange kræver det, at den voksne stiller sig på sidelinjen; andre gange skal den voksne gå forrest og vise vejen, inspirere og tage lederskab, mens man også skal give rum for børnenes egne spor.

Det er vigtigt, at det pædagogiske personale bruger børnenes leg som pejlemærker for et læringspotentiale og et kommende læringsrum. Hvad er børnene optaget af? Hvordan kan denne nysgerrighed omsættes til læring?

Et eksempel på dette foregik på de ældste børns legeplads: Børnene var i gang med en vokseninitieret aktivitet, da børnene opdagede nogle frøer og straks blev mere interesseret i disse frem for den igangværende aktivitet. De voksne greb børnenes initiativ, og formiddagen kom i stedet til at handle om frøens levesteder og liv. De kommende dage var børnene optaget af at undersøge mere herom.

Børnefællesskaber, samspil og relationer

Grundtvig beskrev mennesket som led i en kæde - og ikke et frit svævende støvkorn i rummet. Vi hører sammen med andre, og derfor skal børnehaven medvirke til, at det enkelte barn bliver god til at være i et fællesskab og at indgå i gensidigt forpligtende relationer.

Børn skal opleve, at de er en vigtig del af det daglige fællesskab. Det sker i høj grad, når vi har fælles kor. Her er det vigtigt, at alle er med, og barnet finder ud af, at det har en rolle at spille i fællesskabet, og det får givet en glæde ved at være sammen om en skabende, øjeblikkelig proces.

For at kunne indgå i et fællesskab skal man opleve, at man har fælles udgangspunkt. Når vi er på tur, får vi fælles oplevelser; og når vi bagefter har en samtale om det oplevede, kan barnet se sig selv i kontekst. For at kunne mestre disse ting skal man være i stand til både at fortælle selv og at lytte til hinanden. Ved måltidsfællesskabet øves der netop heri, når børnene opfordres til at fortælle og til at lytte. I disse bevidst etablerede fællesskaber hjælper den voksne børnene til at få øjnene op for hinanden og samtidig at lukke op for nye relationsmuligheder.

Særligt i starten af et børnehaveliv kan det være udfordrende at være sammen med andre børn, og derfor kan nye børn have en tendens til at søge de voksne. Her er det det pædagogiske personales opgave at støtte i relationsdannelse til andre børn.

Børnene skal opleve, at det gør noget godt for dem at være sammen med andre børn. Når et barn fx inviterer "Vil du sidde med på min cykel", så er det fordi barnet har lært, at alle profiterer af at være sammen med hinanden. Det er sjovere at være sammen - både for chauffør og passager. Den samme forpligtende tilgang til relationer og fællesskab er grundlaget for udvikling af barnets empati. Her spiller det pædagogiske personale en vigtig rolle, når den voksne hjælper barnet med at øve sig i at kunne sætte sig i andres sted. Det er et tegn på, at dette er lykkedes, når de andre børn tilkalder en voksen, hvis et barn græder.

Det pædagogiske personales evne til at kunne mentalisere er vigtigt, når vi forsøger at forstå børnenes adfærd. Det er essentielt i vores relationsarbejde med børn ikke kun at tolke en adfærd ud fra eget perspektiv og egen habitus, men at vi kan reflektere over, hvad der mon ligger bag barnets adfærd.

Børn i udsatte positioner

Udsatte positioner kan dække over flere aspekter. I vores forståelse omfatter det en sammensat gruppe af børn, som fx kan være børn med en svag socio-økonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet mv. I lighed med andre børn lærer og udvikler børn i udsatte positioner sig, hvis de er i et kompetent, pædagogisk læringsmiljø og møder en velfunderet, pædagogisk faglighed.

For at vi i Fristedet sikrer alle børns trivsel, udvikling, dannelse og læring, er det vigtigt, at vi som pædagogisk personale sætter fokus på, at det enkelte barn inkluderes og udvikles i de sociale fællesskaber. Alle børn skal have lige mulighed for at blive set, respekteret, anerkendt og udfordret. De skal alle have en oplevelse af at kunne lære nye færdigheder og være i leg og aktiviteter. Det er vigtigt, at vi som de voksne er opmærksomme på de børn, hvor dette kan være svært af den ene eller anden årsag.

For at kunne lykkes med at inkludere børn, som på den ene eller anden måde kan være udsat, er det vigtigt, at børnehaven tilrettelægger en dagligdag, hvor der arbejdes i såvel små som store grupper. Der kan også være brug for at skærme et barn i visse situationer og give barnet alenetid.

Til at styrke inklusionen og fællesskabet benytter vi os i huset af konceptet "Fri For Mobberi", der har fokus på en tidlig og forebyggende indsats. Konceptet bygger på 4 værdier: Tolerance, respekt, mod og omsorg. Materialet hjælper børnene til at få sat ord på deres følelser og udvikler deres empati. De får samtidig et konkret redskab til hjælp (i form af en Bamseven).

I vores daglige arbejde med børn i udsatte positioner er det vigtigt med et godt samarbejde både med kolleger og forældre. Herved forstår vi en åben og god kommunikation i det daglige foruden

faglige dialoger på personalemøder og stuemøder. Desuden er det vigtigt med et godt tværfagligt samarbejde med psykolog, ergoterapeut, audiologopæd og fysioterapeut. Vi prioriterer en god overlevering til skole, for at det enkelte barn får en så god skolestart som mulig.

Evaluering

At sikre et højt pædagogisk kvalitetsniveau i børnehaven kræver en systematisk evaluerings- og refleksionskultur. Vi er fra 2022-2023 i gang med et udviklingsarbejde på området og har haft et opstartskursus, hvor vi med ekstern bistand har identificeret vores behov og ønsker. Det betyder, at evaluering og refleksion nu er systematiseret på tre planer med hver deres fokus.

Personalemøder

På de store personalemøder og to årlige personale dage fastlægges årsplanen. Forud for hvert tema drøftes de overordnede læringsmål og planer, ligesom det netop overståede tema evalueres grundigt. Vi anvender fotos som dokumentation for aktiviteter og dermed også som udgangspunkt for evaluering.

Tværgående møder

En gang om måneden er der tværgående pædagogiske møder på tværs af husene. Her søges der skabt et refleksivt rum, hvor de konkrete læringsmål i de aktuelle temaer kan udfoldes og justeres. Det kan fx overvejes, om en konkret aktivitet alligevel ikke var den rette for en konkret aldersgruppe.

Ugentligt stuemøde

Det pædagogiske personale på stuerne reflekterer dagligt over praksis. Vi er åbne for at sparre fagligt og supervisere hinanden ved behov. Vi er åbne overfor, at kollegaer skaber relevante "forstyrrelser", der kan stille krav til forandring af praksis. Dette forekommer naturligt i daglige samtaler og løbende evaluering omkring, hvilke behov gruppen har.

På de ugentlige stuemøder laves detailplaner og ugeskemaer, som løbende evalueres og justeres ift. de opstillede læringsmål og børnegruppen.

Samarbejde med forældrene

Det er et vigtigt udgangspunkt for en grundtvig/koldsk skole og børnehave, at den er båret (ikke styret) af forældrene. Dialogen og samarbejdet er helt centralt. Forældrene i Fristedets børnehave er dermed en vigtig og aktiv samspilspartner, der er med til at skabe rammerne for børnenes trivsel og dannelse, da det er vores fælles opgave.

Når dato for opstart nærmer sig for et kommende børnehavebarn, inviterer vi det nye børnehavebarn og dets forældre på besøg, så både barn og forældre bliver forberedt på børnehavens rammer - både fysiske og pædagogiske.

Vi holder med nye forældre et opstartsmøde inden for de første 3 uger. Her får vi hilst mere grundigt på hinanden og taler om den forløbne indkøring. Det er vigtigt for kommende samarbejde, at forældrene oplever at de og deres børn er blevet taget godt imod. På opstartsmøde taler vi derfor om, hvordan de har oplevet det; om der er noget, de undrer sig over eller noget, de er i tvivl om.

Dette møde skal lægge op til, at der etableres en smidig dialog, og at forældrene bevidstgøres om, at de altid er velkomne, hvis de har spørgsmål eller bekymringer. De skal føle sig trygge ift. at tage kontakt til børnehaven og fx ikke vente på den planlagte forældresamtale.

Vi tilbyder årligt alle forældre en samtale med barnets primærpædagog. Her orienteres omkring barnets dagligdag og udvikling, og forventninger til hinanden italesættes. Forældre har altid mulighed for at bede os om et møde, hvis en "garderobesnak" ikke er nok.

Gensidige forventninger

Det er vigtigt, at vi i samarbejdet har klare, gensidige forventninger, og at disse er artikulert. Vi gør meget ud af at fortælle, hvordan forældre og børnehaven kan medvirke til den bedst mulige børnehavetid. Eksempelvis er det vigtigt, at forældre siger godmorgen til hinanden og til medarbejderne, fordi vi på den måde giver børnene gode forbilleder at spejle sig i. Det er de voksnes ansvar, at der på denne måde skabes grobund for en rar og venlig omgangsform.

Hele forældregruppen forventes også at deltage i arbejdslørdage, som arrangeres på tværs af skole og børnehaven. Udover, at der fysisk bliver repareret og istandsat, giver det også meget til det sociale fællesskab i forældregruppen, og det er et vigtigt element i at være forælder på en grundtvig/koldsk friskole.

Vi lægger også op til, at forældrene kan byde ind med, hvad de kan. F.eks. havde vi en far, der kunne lave judo, hvor en børnegruppe blev inviteret med til foreningens lokaler i Roskilde og prøvede sporten. En anden forælder hjalp med at indkøbe og igangsætte et akvarium, hvor børnene var med i hele processen.

I børnehaven synes vi, det er vigtigt, at samarbejdet med forældrene handler om oplysning og information i stedet for løftede pegefingre og forbud. Et eksempel herpå kan være kostpolitikken. Vi bestemmer ikke, hvad der ligger i madpakken; vi oplyser i stedet om sund kost, og om hvordan det kan påvirke fællesskabet, hvis et barn har slik med. En vinkel herpå er, at vi laver projekter, hvor børnene bevidstgøres om sund kost. Alle nye forældre modtager folderen "Giv madpakken en hånd".

Forældremøde

Vi holder hvert år et stort forældremøde, hvor vi afholder valg til børnehavens forældrebestyrelse. Her har vi et tema/foredrag på programmet. Derefter fordeler forældrene sig på deres børns respektive stuer, hvor de bliver orienteret mere detaljeret omkring deres barns hverdag

Bestyrelse

Børnehaven har sin egen forældrebestyrelse. I bestyrelsen sidder 5 forældrevalgte, 1 medarbejderrepræsentant samt børnehavelederen. Forældrebestyrelsens opgave er i samarbejde med ledelsen at være med i drøftelse af principper og rammer for børnehavens hverdag.

Overgang og samarbejde med børnehaveklasse

Det er vigtigt for os, at børn og forældre får en god børnehavestart. Vi samarbejder med dagplejerne i lokalområdet og har lavet aftaler om, at dagplejeren kommer på besøg i børnehaven, inden barnet starter. Før barnets start inviteres både barnet og forældrene på besøg, for at barnet kan få en tryk start. Vi har en procedure for modtagelse af nye børn, hvor der er særlig opmærksomhed fra hele huset på at modtage barnet. Vi holder med nye forældre et opstartsmøde inden for de første 3 uger. Her får vi hilst mere grundigt på hinanden og taler om den forløbne indkøring.

Overgangen til skole foregår på den måde, at de kommende skolebørn er samlet på en stue det sidste år før skolestart. Vores mål med denne gruppe er at styrke børnenes selvkontrol, evne til fordybelse, vedholdenhed og koncentrationsevne. Vi ønsker at vise barnet, at "øvelse gør mester". Vi tror på, at dette er med til at styrke udviklingen af barnets livsduelighed og gåpåmod og letter overgangen fra børnehave til skole.

I tæt samarbejde med skolen, herunder børnehaveklasselederen og SFO-personalet, har vi lavet en køreplan for, hvordan børnene får en tryk start i skolen. Dette indbefatter bl.a. besøg i børnehaveklasse og SFO, besøg af børnehaveklasselederen samt en overleveringssamtale med skolen. Til dette møde deltager primærpædagog, børnehaveklasseleder og en repræsentant fra SFO'en.

I skolen holdes første forældremøde i marts/april forud for skolestart, så den nye forældregruppe har lejlighed til at hilse på hinanden. Særligt for de familier, der ikke har gået på Fristedet men i en anden børnehave, er det værdifuldt at blive mødt i god tid inden skolestart.

Endvidere inviteres den nye klasse i maj på besøg på skolen til et løb sammen med forældrene. Her besøger børnene både skolen (morgensang og frikvarter), børnehaveklassen samt SFO'en. Det gør vi for at klassen så har mødt hinanden og måske kan starte så småt med legeaftaler.

I ugen før skolestart i august opfordres alle familier til, at de nye elever i børnehaveklassen kommer i SFO hver dag, idet vi her arbejder med at ryste børnegruppen sammen.

Inddragelse af lokalmiljø

Fristedet ligger et sted med unikke muligheder - både i det helt nære nærmiljø og i det omgivende samfund. Naboen til Fristedets legeplads er "NaturVærket", der er indrettet som en vikingeborg, og hvor Osted Friskoles SFO holder til. Her er der værksteder, bålsteder og tumlemuligheder. I forbindelse med NaturVærket er der en skov og en sø, som giver os enestående muligheder for såvel leg som læring.

Vi har deltaget i "motion for livet" i samarbejde med den nærliggende kommunale Osted Børnehave. Vi tager endvidere ofte bussen til Bidstrup Skovene, som har flere shelterpladser og legepladser og naturligvis giver mange muligheder for opdagelse, nysgerrig udforskning og særligt spændende temaer om naturen.

Vi benytter også Osteds andre muligheder; fx en offentlig legeplads og besøgsgården Mannerup Møllegård hvor man kan besøge malkekvæg og klappe kalve. Desuden ligger Sagnlandet Lejre i vores kommune, hvilket vi naturligvis benytter os af. Hertil har vi årskort og kommer jævnligt med børnegrupper.

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Det fysiske, psykiske og æstetiske miljø, som vi tilbyder børnene i Fristedet, har stor betydning for deres trivsel, læring og udviklingsmuligheder. Derfor er det vigtigt for os at skabe et inspirerende, udfordrende børnemiljø, der fremmer børns trivsel og støtter deres læring og udvikling.

Det psykiske miljø

Det er meget vigtigt for os, at alle børn bliver tilgodeset og respekteret for de mennesker, de er. Samtidig er det vigtigt, at de oplever sig som en del af et fællesskab med andre mennesker. I skolens grundtvig/koldske værdigrundlag er ét af fundamentene begrebet ligeværd. Alle mennesker har samme værdi men ikke forstået sådan, at alle har samme indflydelse. Vi skal have en anerkendende tone i børnehaven, og det enkelte barn skal føle, at det har betydning. Hvis et barn har specifikke problemer, er det børnehavens opgave at inkludere barnet i fællesskabet, hvis det er til barnets bedste.

En god dag i børnehaven er, når alle børn føler sig set af de voksne og andre børn, og når barnet har gode rammer for leg. Der skal være god grobund for at opbygge venskaber. Det kan bl.a.

opnå ved, at der er respekt omkring børnenes frie leg. Det er her, at venskaber knyttes, og at empatien kan udvikle sig hos den enkelte. Udover de tætte relationer de enkelte børn har indbyrdes, skal børnene også opleve, at de er med i et større gruppefællesskab. Det er børnehavens opgave at have fokus på dette for at styrke børnenes tolerance og sociale udvikling.

Det fysiske miljø

Børnene skal have mulighed for at "erobre verden" gennem bevægelse, så de kan styrke bl.a. deres sanser og motorik. Dette er medvirkende til at styrke deres selvværd og motionere deres evner til at tilegne sig viden og nye erfaringer samt give dem fysisk velvære. Børnene skal opleve glæden ved at bruge deres krop. De skal kunne udvikle deres grov- og finmotoriske færdigheder. Derfor er det vigtigt at have et stimulerende miljø, hvori børnene kan udfolde sig. Børnene skal grovmotorisk have mulighed for at løbe, cykle, gynges, hoppe, kravle, snurre og vippe. De skal have mulighed for at sanse omverdenen - fx træer, sten, vand, vind og luft.

Finmotorisk skal de have mulighed for at bygge, konstruere, tegne, klippe, male, save, lege med perler m.m. Derfor forsøger vi at indrette børnehavens lokaler, så de inviterer til disse aktiviteter.

Det æstetiske miljø

Børnene skal støttes i at skærpe deres æstetiske sans. Vi opfordrer dem til at bruge alle deres sanser; det kan f.eks. være at lytte eller se farver og former. Derfor forsøger vi at indrette lokaler og udendørs arealer på en måde, der understøtter og udvikler børns og voksnes æstetiske sans.

Vi inviterer Osted Efterskoles kunstlinje til at arbejde med kunst i børnehøjde. På den måde møder børnene unge, der er optaget af kunst, og som øver sig i at formidle dette på en måde, der giver børnene appetit på at udforske deres skabende evner.

Musikken - herunder korsang - fylder også i hverdagen. Lejlighedsvist har vi besøg af lærere fra enten friskole eller efterskole, som synger med børnene.

Samarbejde med børnehavens forældrebestyrelse

For at inddrage børnehavens forældrebestyrelse orienterer og inddrager vi bestyrelsesmedlemmerne i børnehavens dagligdag og udvikling. Det kan fx gælde årsplanen og efteruddannelsen af fagligt fyrtårn, ligesom de naturligvis inddrages i nærværende læreplans indhold.

Vi bruger børnehavestyrelsen til at sparre med. Vi har eksempelvis haft en debat om afvejningen mellem forældrenes og børnehavens ansvar ift. kostpolitik. Det er godt for alle at høre hinandens vinkler på relevante emner.

Bestyrelsen har som regel mange forskellige kompetencer, og disse bringes gerne i spil både ift. praktiske opgaver på legepladsen og til det pædagogiske felt.

De 6 læreplanstemaer

Barnets alsidige personlige udvikling

I Fristedet er vi opdelt i to huse. De 3-4-årige er i det ene hus, som kan være aldersopdelt på to stuer, når vi finder det hensigtsmæssigt. De 5-6-årige er i det andet hus.

Dette mener vi giver det pædagogiske personale de bedste og mest faglige arbejdsbetingelser for at følge det enkelte barns udviklingsmæssige behov og skabe pædagogiske læringsmiljøer af høj kvalitet. Vi samler alle børn på legepladsen næsten dagligt. Her gives børnene rig mulighed for at lege aldersblandet. Ligeså har vi flere fælles projekter og arrangementer årligt, hvor børnene blandes på tværs af alder.

I Fristedet arbejder vi ud fra en overordnet årsplan, som hver måned indeholder et projekt eller tema, og ud fra dette laver hver stue en ugeplan. I temaerne arbejdes der med forskellige dele af de seks læreplanstemaer. Vi ønsker hos os - allerede fra børnehavestart - at øve børnenes evne til at koncentrere sig inden for en rimelig tidsramme i forhold til børnenes alder og udvikling. Derfor stilles børnene jævnlige - under guidning af det pædagogiske personale - overfor tegneopgaver, maleopgaver samt klippe- og klistreopgaver.

Personalet taler dagligt om alderssvarende emner med børnene til samlinger, under måltider eller spontant i mindre grupper i løbet af dagen. Børnene øver her selvkontrol; fx skal de sidde med fingeren oppe, hvis de har noget at tilføje til samlingen. Vi læser bøger om emner, der fylder i børnenes virkelighedsverden. Vi oplever, at børnene inddrager alderssvarende livsbegivenheder og interesser i deres lege. Ofte "gennemlever" de begivenhederne gentagne gange sammen med deres venner, og således opstår muligheden for at fæstne erfaringer i deres personlige udvikling.

Afholdelsen af barnets fødselsdag er for os en vigtig opgave i forhold til at støtte barnet i dets kulturelle dannelsesproces. Her gives en gave hver gang. Denne gave laver vi selv - ofte i samarbejde med de andre børn. Det styrker klart barnets selvværd at være i fokus denne særlige dag. Det er endvidere altid en særlig og god oplevelse for såvel voksne som børn, når gruppen inviteres hjem, hvor de kan lege i barnets eget private miljø. Dette gælder dog kun for det ældste hus; det kan være for overvældende for de yngste. Det giver i flere tilfælde det pædagogiske personale adgang til at komme endnu dybere i relationen. Det kan skabe grobund for en mere tillidsfuld, åben dialog og kontakt til barnets forældre, hvilket kan forbedre betingelser for barnets daglige trivsel og udvikling.

I forhold til at arbejde med temperament og selvkontrol lægger vi vægt på, at ingen følelser er forkerte, og de voksne har fokus på at hjælpe barnet med at sætte ord på følelserne. Personalet lægger vægt på at give mulighed for at udvikle børnenes kompetencer og modstandskraft (resiliens) til at klare udfordringer, tåle nederlag og håndtere modstand. Det enkelte barn skal lære at mærke egne grænser og at kunne sige til og fra i forhold til disse.

Som pædagogiske værktøjer til at støtte op om ovenstående bruger vi fx at arbejde med "Fri For Mobberi", hvor alle børn fx har en trøstebamse. Vi dyrker også børneyoga og lægger generelt vægt på at fokusere på det, der fungerer.

I udarbejdelsen af årsplan og projekter er det vigtigt, at netop barnets personlige udvikling inddrages. Denne del af dagligdagen er forholdsvis struktureret og styret, men det er imidlertid også vigtigt, at der skabes rum for den målløse leg, der ikke er vokseninitieret. Her sker der nemlig også rigtig meget personlig udvikling.

Barnets sociale udvikling

Fristedet bygger på det grundtvig/koldske menneskesyn, da vi mener, det har god værdi at tro på, at mennesket udvikles igennem fællesskabet. Vi bliver til i mødet med andre. Det er gennem spejling af sig selv i fællesskabet og andre mennesker, at barnet bliver opmærksomt på eget selvbillede og historie. Vi opfatter og behandler hinanden som ligeværdige mennesker – ikke ligestillede. Det betyder, at dialog, respekt og nærvær er værdier, der er i højsædet. Børnene skal opleve, at Fristedet "vil" barnet, og at barnet har betydning. Derfor italesættes det naturligvis fx, når barnet har været fraværende; hvor skønt det er, at de igen er tilbage i flokken. Det styrker selvværdet og følelsen af at høre til, at man oplever sig som en vigtig del af et fællesskab.

Barnet er igennem hele børnehavetiden i færd med at udvikle sine sociale færdigheder. Det gælder empati, selvregulering og evnen til at forstå sociale sammenhænge og spilleregler. Det er det pædagogiske personales opgave at skabe rammerne for denne udvikling. Børnene øver sig både gennem fri leg og vokseninitieret leg/aktiviteter samt i konflikter og i kravsituationer. Det er den voksnes opgave at guide og støtte børnene, og vi anvender netop konflikter som gode muligheder for at give børnene forståelse af egne følelser og andres reaktioner.

Under vores samlinger og måltider øver de sig i at lytte til hinanden og turde være "på". Vi taler om venskaber, hvordan man er en god ven, og vi benytter det sociale træningsmateriale "Fri For Mobberi". Gennem disse samlinger skabes der grundlag for deltagelsesmuligheder og følelsen af at høre til i et fællesskab. Dette er også med til at styrke børnenes sociale identitet og bidrage til deres demokratiske dannelsesproces.

Kommunikation og sprog

Sproglig bevidsthed, også kaldet sproglig opmærksomhed, betyder, at barnet kan se sproget "udefra" således, at det kan rette sin opmærksomhed mod de enkelte ord, sætninger, stavelser, rim og enkeltlyde. Denne evne udvikles i løbet af børnehælderens og videre i skolealderen. Børn, der har en veludviklet sproglig bevidsthed, vil lettere kunne knække læsekoden. I hverdagen har vi generelt meget fokus på at sætte ord på og være i dialog med det enkelte barn, hvor det befinder sig udviklingsmæssigt. Det er vigtigt, at børnene udvikler et varieret og nuanceret sprog, og at vi støtter børnenes nysgerrighed og interesse for sproget,

Mundtligt

Vi læser meget og gerne med børnene. Her udvikles fantasi og forestillingsevne i samspil med sproget og bogens illustrationer. Når der læses, forklares ord og begreber, så barnets sproglige kapacitet løbende stimuleres og udvikles. Når der fx læses om ugedage, måneder, årstid osv., tales der med børnene om betydningen af ordene og begreberne. Højtlesning og dialogisk læsning foregår ofte i grupperne både for den enkelte/få børn og større grupper. Flere steder er det fysiske miljø indrettet med læsehjørner og "kroge", hvor der gives mulighed for fordybelse i bøger, historier samt selv at kunne fortælle eller lytte til historier. Der findes bøger, som børnene selv kan tage og bøger, som den voksne finder frem. De bøger, som til enhver tid er fremme, udskiftes løbende, så de passer til årstid og projekter. Vi læser ikke højt, når der spises, da vi her arbejder på dialog og evnen til at lytte og indgå i en samtale. De ældste får læst højt, når de har spist, og her læses typisk fra en roman for børn.

Med udgangspunkt i vores grundvig/koldske værdigrundlag fylder fortælling meget. Både den fortælling, de voksne giver børnene, men også børnenes egen evne til at kunne fortælle søges stimuleret. Det kan ske med udgangspunkt i en oplæst historie, hvor børnene inviteres til at

genfortælle eller reflektere over handlingen, eller hvor de fortæller en egentlig historie til de andre.

Børnene er aldersopdelt i 3 grupper, og vi holder dagligt samling i grupperne. Her fortælles der historier, leges med ord, synges sange med og uden fagter, leges med rim & remser, sammensatte ord, billeder i rigtig rækkefølge, dialogisk læsning og meget andet. Til samling arbejdes der hos den ældste gruppe med materialet "Fri For Mobberi", hvor børnene bl.a. lærer at sætte ord på følelserne samt lærer at udvise mod, tolerance, respekt og omsorg. Børnene lærer at lytte og blive lyttet til. Hos de yngste grupper arbejdes på samme vis til samling med følelser og ord ud fra bøger om følelser, følelsernes farver og små historier.

Bevægelse er en vigtig del af sprogtiltagelsen hos børn, og jo mere kroppen og bevægelserne bliver inddraget i leg og læring, jo mere viden får vi opbygget og "lagret" i børnene. Nogle børn lærer bedst ved at røre og mærke ting, mens andre har brug for at gøre de ting, de lærer. I afsnittet om "krop, sanser og bevægelse" beskrives, hvordan begrebsverdenen styrkes gennem kropslige aktiviteter.

Skriftligt

Vi lægger vægt på, at børnehavetiden ikke skal være en "miniskole", hvor man "tyvstarter" på skoletiden, men at arbejdet med sproget - såvel skriftligt som mundtligt - skal være præget af leg, nysgerrighed og opdagelse. Eksempelvis arbejdes der med bogstavernes udseende både ved, at de børn, der har lyst, skriver deres navne. Og ved at lede efter bogstaverne i den fysiske virkelighed fx når man går tur eller er på legepladsen, hvor man kan få øje på et "s" eller et "o" i grenes form, i sandet eller på gyngen.

Det sproglige, skriftlige læringsmiljø ses i garderoben, hvor barnets navn står på både deres plads og under deres portrætbillede. Børnene møder skriftsproget rundt omkring i børnehaven i form af bl.a. plakater med alfabetet, i læsning af bøger, rim og remser, piktogrammer inkl. skrevne ord samt navneskilte. Ved arrangementer laver de større børn bordkort med navne, enkeltstående bogstaver eller tegninger, - alt sammen med afsæt i det enkelte barn udgangspunkt. Den ældste grupper skriver selv deres navn på tegninger eller øver sig herpå.

På alle stuerne er der altid papir, farver, bøger og spil frit tilgængelig.

Sprogvurdering

Der laves sprogvurderinger og fokuspunkter. Vi samarbejder med forældre og talepædagog om børn med sproglige udfordringer. Vi har stor glæde af samarbejdet med talepædagogen, som har givet den samlede personalegruppe et fagligt oplæg og endvidere er en god sparringspartner, der giver gode råd og viden til medarbejderne.

Vi arbejder hen imod at have en sprogansvarlig pædagog, der står for at lave sprogvurderingerne på børnene. Vedkommende skal have ansvaret for at holde børnehaven ajour ift. ny viden og metodik på dette område.

Krop, sanser og bevægelse

Fristedet rummer særdeles gode og rige muligheder for at udvikle og træne børnenes motorik, sanser og krop. Som en del af Osted Fri- og Efterskole har vi - ud over vores egen legeplads - også adgang til det nærliggende NaturVærk med friluftaktiviteter, til skov og sø samt til idrætshallen.

Det fysiske læringsmiljø på skolens område - uden for børnehavens legeplads - rummer stor mulighed for naturoplevelser, bevægelse og sansning. Lige uden for lågen har vi egen skov og sø og et "NaturVærk". Det giver os rige muligheder for aktiviteter med udekøkken, huler, bål mv. I naturens trænes fx balancefærdighed. Det kan ske, når man skal holde balancen på en sten - og dette styrker samtidig evnen til at holde fokus. Alle sanserne udfordres, og det ujævne terræn er god motorisk træning. Samtidig oplever børnene at få styrket deres sociale og kommunikative kompetencer. Begreber som "over", "under", "bagved", "foran" osv. forstås bedre, når den fysiske bevægelse knyttes på.

Vores legeplads er under udvidelse. Der skal være mulighed for at gynge, cykle, klatre, lege i buske, legehuse og sandkasse. Der skal laves en "kaninhøj", hvor børnene kan kravle igennem rør i en jordhøj. Vi er opmærksomme på vigtigheden af, at der skabes handlerum/læringsmiljøer, der giver børnene relevante og alderssvarende udfordringer. Samtidig er det vigtigt, at vi er engagerede og medspillende således, at barnet både udvikler sig og får nye oplevelser/udfordringer. Der skal være plads til uforstyrret leg og fordybelse. Krop, sanser og bevægelse stimuleres og udfordres ligeledes på stuerne, hvor der er mulighed for at tumle, gemme sig i huler, være med til at lave mad og smage på det, synge og lege til samling. Vi vil gerne udvikle vores arbejde med sanser yderligere, så vi i endnu højere grad får vakt børnenes iboende nysgerrighed over for den omgivende verden.

Børnehaven er i idrætshallen cirka en gang om ugen. Her leges diverse lege, der udfordrer børnenes kropsopfattelse. Vi træner kropsspænding, reaktionsevne/opfattelsesevne, rum/retningsfornemmelse og sanser. Disse aktiviteter styrker endvidere børnenes sociale relationer.

I vores projekter udnytter vi kompetencer hos de forskellige pædagoger, som videregiver vigtig læring og ny inspiration. Fx benytter vi "helteyoga" og børnegymnastik.

Skriftligt materiale og evalueringer fra alle emneuger sættes i mapper til evaluering og senere inspiration til det øvrige personale.

Natur, udeliv og videnskab

Naturen og oplevelser i den giver børnene det ideelle læringsrum til at udvikle deres trivsel, generelle udvikling, dannelse og læring. Dette sker gennem børnenes naturlige nysgerrighed, eksperimentering og spørgsmål. Børnene oplever og erfarer naturen samt lærer om natur og naturfænomener. Herved udvikler børnene en selvforståelse: "hvem er jeg?" og "hvad kan jeg?". Børnene får desuden en forståelse for mennesket som en del af en større sammenhæng: "hvem er jeg i verden?". Når vi kobler viden på de oplevelser og erfaringer, børnene gør sig i naturen og med naturfænomener, er det med til at understøtte børnenes læring og engagement. Det er vigtigt, at læring understøttes af det pædagogiske personales viden om natur og naturfænomener, at vi uddyber og taler med børnene om emnet samt inddrager og bearbejder børnenes naturoplevelser og erfaringer. Det kræver eventuelt, at der søges ny viden sammen med børnene. Det er vigtigt, at vi er bevidste om vores opgave som rollemodel - at vi udviser nysgerrighed og lyst til at gå på opdagelse med børnene. Det er vigtigt, at vi i børnehaven får skabt nogle udfordrende og spændende læringsmiljøer, hvor børnene både udfordrer sig selv og udvikler ny viden. Fx planter vi tomater, hvis udvikling børnene kan følge fra grøn spire til den færdige tomat, som kommer på bordet.

Udeliv fremmer børns trivsel og udvikling, da det dels giver mulighed for uforstyrret leg i grønne omgivelser og dels mulighed for ro og fordybelse. Uderummet giver børnene mulighed for nye kropslige og sansemæssige erfaringer samt social udvikling - herunder fællesskabsfølelse -, som det er beskrevet i foregående kapitel. Uderummet fremmer børnenes fysiske aktivitet og giver alle muligheder for at bringe alle sanser i spil, hvilket har stor betydning for børns motoriske udvikling og kropslige bevidsthed. Udeliv giver nogle særlige rammer for de mere vilde og mere risikofyldte lege som at klatre i træer/ klatretårn og fangelege/ tumlelege. Børnene har mulighed for at bruge deres fantasi, når naturmaterialer inddrages i legen.

Naturvidenskaben er en særlig tilgang til at forstå og begribe verden. Børn har altid været nysgerrige, undersøgende og eksperimenterende, og her er det vigtigt, at vi som pædagogisk personale understøtter børnenes begyndende forståelse for naturvidenskabelige fænomener, teknologi og matematisk opmærksomhed. Vi skal sammen med børnene være eksperimenterende, legende, undersøgende, sansende og analyserende. Det naturvidenskabelige kan findes overalt i vores hverdag, hvor vi sammen med børnene bliver klogere på verden. For at fastholde børnenes opmærksomhed, fremme opdagelse af forskelle og ligheder samt fremme udforskningen er det vigtigt med de rette spørgsmål. Vi har nogle fantastiske muligheder i vores nærmiljø med skov og sø meget tæt på. Dette benytter vi os ofte af og går ture i skoven, leger og

undersøger dyre og plantelivet på vores vej, vand der er frosset til is, hvilke træer vi kommer forbi og meget mere. Indimellem har vi små glas med forstørrelsesglas i låget med på tur og undersøger de smådyr, vi møder på vores vej eller fanger i søen, hvor vi af og til fanger haletudser. Træstubbe og mos vendes, og børnene finder diverse smådyr. Alle sanserne påvirkes og udvikles, samt ny viden læres. Årets gang følges tæt, og der tages billeder, som hænges op i fællesgangen af naturen både forår, sommer, efterår og vinter. Vi har af og til fokus på naturen og udeliv, når vi har projektuger, hvor alle børnene er med til at plante, så og lege i naturen og meget andet. Grupperne sætter fokus på forskellige emner i løbet af året.

Det er vigtigt, at vi har fokus på at videreudvikle vores legeplads således, at den fortsat er udfordrende for alle aldersgrupper. Som det beskrives ovenfor, er det vores mål, at den skal kunne være inspirerende til, at børnene bruger deres fantasi.

Kultur, æstetik og fællesskab

Vi ønsker at skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor børnene - tilpasset deres udviklingstrin - tilegner sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab. Vi vil formidle kultur, som kan forankre værdier, der kan fungere som rettesnor ift. at orientere sig og handle på en hensynsfuld og gensidig respektfuld måde. Naturligvis vil vores grundtvig/koldske værdigrundlag som friskolebørnehave være vores fundament. Desuden vil vi i vores læringsmiljø understøtte forpligtende fællesskaber og sikre sammenhæng til både skole og lokalsamfund.

Kultur

I løbet af året tilbyder vi børnene forskellige aktiviteter, som formidler den danske kulturarv. Det være sig højtiderne og andre danske traditioner. Vi laver projekter, hvor hele børnehaven fordyber sig i et tema, hvor vi bl.a. sigter mod at udvikle børnene kreativt, musisk, motorisk m.m. Vores årshjul byder på fejring af fastelavn, hvor vi bl.a. er kreative, synger, bager fastelavnsboller og slår katten af tønden.

Som et kulturelt indslag er vi publikum til efterskolens teaterforestilling i december måned. Her får børnene en æstetisk oplevelse direkte i mødet med musik og scenekunst. Desuden formidler vi i forbindelse med påsken - særligt for de ældste børn - baggrunden for, hvorfor vi fejrer påske. Ydermere er vi i alle børnegrupper kreative, spiser påskefrokost og finder påskeæg i skoven. I forbindelse med jul formidler vi som pædagogisk personale mange danske juletraditioner, som er dybt forankret i vores kulturarv. Der laves julefrokost af efterskolens kokke, vi er til julegudstjeneste i den lokale kirke, hvor vi i samarbejde med præsten tilrettelægger et helt alderssvarende indhold. I julen har vi et tilbagevendende projekt, hvor vi laver en stor juleteaterforestilling, der vises for forældrene. Vi er til juleafslutning sammen med friskole og efterskole, hvor vi ser luciaoptog og synger julesange, mens vi går om det store juletræ. Endvidere deltager børnene i et fælleskor i det omfang, de har mod på det.

Vi skruer op for de kreative aktiviteter med børnene ved bl.a. at bage småkager. Vi har et frivilligt juleværksted, hvor børnene evt. kan lave julegaver til forældrene. De ældste børn sender fx. julekort til deres forældre.

Igennem hele året lader vi os inspirere af de skiftende årstider, hvor vi sammen med børnene er nysgerrige, sansende og kreative i forhold til naturen udenfor.

Æstetik

I det pædagogiske læringsmiljø ønsker vi at understøtte æstetik som både indtryk og udtryk. Indtryksdimensionen består af børnenes egne æstetiske oplevelser (vi ser teaterforestillinger, oplever natur og musik), som giver dem mulighed for at dele, spejle og fortolke andre og egne livserfaringer, tanker og drømme. Udtryksdimensionen er børnenes egen skabende praksis båret af lyst, kreativitet, nysgerrighed, sansning, fantasi og leg. Dette praktiserer vi dagligt i en eller anden form. Det kan være at synge kor, skabe kunst, male med hænder og fødder, lave teater osv.

Her er vores rolle at tilbyde et læringsmiljø, der inddrager børn i processen, værdsætter fordybelsen og børnenes egne eksperimenterende udtryk.

Fællesskab

Vi vil som pædagogisk personale skabe et læringsmiljø, hvor børnene kan opleve, at deres måder at forvalte tid, rum, leg, venskaber og konflikter på bliver mødt med nysgerrighed og respekt. Desuden vil vi opfordre til et fællesskab, der sikrer deltagelsesmulighed for alle. Vores læringsmiljø skal bidrage til at udvikle børns forståelse for egne værdier og kulturelle baggrund samt udvikle en grundlæggende respekt for andre - kaldet åndsfrihed. Sammen med skolen er vi desuden en del af et større fællesskab med baggrund i det grundtvig/koldske skole- og menneskesyn. I praksis betyder det, at vi vægter fortælling, sang og musik; og at vi har en anerkendende tilgang til det enkelte barn samtidig med, at vi lærer børnene at indgå i forpligtende fællesskaber. Storegruppen deltager i morgensamling på friskolen to gange i ugen. Her oplever vi fællesskabet i et større perspektiv. Desuden vægter vi som pædagogisk personale at indgå et forpligtende forældresamarbejde med en ligeværdig dialog, så alle har mulighed for at føle sig som en del af friskolens og børnehavens fællesskab.